

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Codex diplomaticus Brandenburgensis

Sammlung der Urkunden, Chroniken und sonstigen Quellenschriften für
die Geschichte der Mark Brandenburg und ihrer Regenten

Riedel, Adolph Friedrich

Berlin, 1862

IX. Fragment einer Brandenburg - Leitzkauer Chronik.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55046](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55046)

IX.

Fragment einer Brandenburg-Feißkauer Chronik.

Hii adepti sunt pontificiale decus Brandenburgensis Ecclesie: primus dicebatur Tithmarus, Secundus Ogdilo, Tercius Vulemarus, quartus wigo, Quintus Luzo, Sextus Tanquardus, Septimus Volquardus, octauus Thiedo, Nonus volckmarus, decimus Harbertus, vndecimus Ludolphus; horum vndecim pontificum tempore Brandenburgensis Ecclesia erat sine Capitulo, fuerunt enim pontifices predicti ad istam prouinciam a suis pontificibus missi ad extorquendum et perfequendum paganorum ritum et ad destruendum Idola detestabilia, vt in sequenti patet cartha etc. (B. X, S. 69.)

Anno domini Millesimo Centesimo decimo nono ordo premonstratensis in Landimensi diocesi sub Romano pontifice domino papa paschali secundo florere cepit per venerabilem patrem egregiumque predicatorem Norbertum, qui nobilibus parentibus ortus, scilicet patre Herberto et matre Hadwige. Qui Norbertus a beata virgine maria edoctus, vt ipsum ordinem a predicto apostolico peteret et locum, vbi caput ordinis esset, ibi eadem gloriosa virgo maria demonstrauit, vnde et ipse ordo premonstratensis nuncupatus est.

Anno igitur millesimo Centesimo vicesimo quinto metropolis Saxonie partenopolis, que est magdeburg, orbata est suo antistite, propter dissensionem Canonicorum electio ad serenissimum Imperatorem Lotharium quartum delata; vocatis igitur electoribus post multos verborum ambages Lotarius Imperator ipsum Norbertum, qui tunc temporis verbi dei gracia in Curia erat, consilio et auxilio domini Gerardi Cardinalis assignauit archiepiscopum. Qui Cardinalis post Honorium papam Lucius papa cognominatus Catholice presedit Ecclesie. Cumque Ille, quantum poterat, reclamaret huic verbo, Tandem ad Imperatoris genua humiliatus virgam pastorem, que quasi in manibus eius inferebatur, accipere coactus est a domino Cardinali, Hiis verbis eum alloquente: auctoritate dei omnipotentis et beatorum apostolorum petri et pauli et domini Honorii pape tibi precipio, Ne vocationi vlllo modo contradicas. Norbertus vero non sine multo lacrimarum imbre suscepit Jugum domini, Sicque dimissus ab Im-

peratore in Saxoniam ad locum destinatum profectus est, aspiciens autem Ciuitatem partenopolim nudatis pedibus incedebat. Et receptus in Ecclesia postmodum quam pluribus comitatus pallacium introiuit, vnde nequaquam agnitus ab Hostiario repulfam passus est. Cum autem ex hoc ab aliis argueretur hostiarius, pater Norbertus ait: amice, ne timeas, melius enim me nosti et clariori oculo me intueris, quam ille, qui ad pallacia me compellit, ad que pauper et modicus sublimari non debueram. Consecratus est igitur archiepiscopus.

Anno dominice Incarnationis MCXXVIII aduentus Canonicorum Regularium ad Ecclesiam beati petri in villa Liezeke beati augustini vite professionis secundam Institutionem domini ac venerabilis patris nostri Norberti magdeburgensis XIII. archiepiscopi, Qui Norbertus obiit pie memorie anno MCXXXIII. VIII. Idus Junii, Episcopatus sui anno octauo, pontificatus sanctissimi domini pape Innocencii Secundi anno eius quinto.

Cum igitur Canonici Regulares ordinis premonstratensis Ecclesie beati apostolorum principis in villa Liezeka inter male fidei Christianos et Sclauos sub periculo corporum et rerum suarum essent constituti: Nam Sclauum cum iuxta ritum paganorum ad colenda Idola adhuc erant Inclinati, que Harbertus Episcopus extirpauerat, vt supra in cartha dictum est: Tunc etiam Canonici Regulares supradicte Ecclesie In villa Liezeke propter Sclauorum non propria temeritate, sed domini Conradi Magdeburgensis XIII. archiepiscopi auctoritate, primo wiggerum, beate Marie virginis in Magdeburg prepositum, anno domini MCXXXVII in Episcopum Brandenburgensem elegerunt, et concessa est electionis iuris confirmacio per Sanctissimum patrem et dominum papam Innocentium Secundum, Qui Idem Wiggerus XII. Brandenburgensis Ecclesie Episcopus monasterium mire pulchritudinis, sicut vsque cernitur, ad honorem gloriose virginis Marie genitricis dei in monte Liezeka iuxta siluam contiguam eiusdem montis fundauit Et promotione, consilio et auxilio bonorum et pecuniarum domini adelberti marchionis laudabiliter perfecit, Qui marchio est primus et summus eiusdem fundator, aduocatus et defensor et dominus istius prouincie, vt priuilegia testantur, vt sequitur: In nomine sancte et indiuidue Trinitatis Ego adelbertus, marchio Brandenburgensis et otto marchio, filius meus, Sicut ad caput suum, vnde prodeunt, flumina reuertuntur, vt iterum fluant, sic digne et iuste mundi principes suo creatori deo domino, a quo omnis est potestas recognoscenda, condecet humiliter obedire Et subditis eius Christianis fidelibus pace et tuicione iustis modis prouidere. Sic enim, nec aliter in veritate stabit noster principatus, si Christiane pacis vigor et precipue religiosorum, qui sub nostra custodia degant, per nos fuerit conseruatus. Eo deuotius intuitu pro nostre salutis et filiorum meorum statu necnon et pro requie dilecte nostre coniugis Sophie prouidere decreuimus pace (sic) et quieti Ecclesie sancte dei genitricis marie in monte Liezeka, que dei gracia nouis temporibus nostris et consiliis et auxiliis promotam est edificium, religione et personis. Sollicitudinis itaque nostre, qui primi et summi eiusdem Ecclesie sumus aduocati, partem commisimus etc. Cetera patent in priuilegiis (zu vgl. B. X, S. 73).

De consecratione et de dote eiusdem Ecclesia per dominum Wiggerum Episcopum et dominum adelbertum marchionem Et de translatione Canonicorum Regularium ab Ecclesia beati petri apostolorum principis villa Liezeka ad Ecclesiam beate marie virginis in monte Liezeka patet in priuilegio, vt sequitur:

Wichmannus, dei gracia Episcopus, tam presentibus quam futuris notum esse cupio, Quod ego a confratre nostro Wiggero, venerabili Brandenburgensi Episcopo, Et a dilecto nostro preposito Lamberto inuitatus et multum rogatus ad consecrandam Basilicam in monte sancte marie virginis Liezeka, quam ego et predictus Episcopus leta celebritate, presentibus marchione adelberto, cum vxore sua Sophia et filiis suis ottone, hermanno, Sifrido, Henrico, adelberto, Theoderico et multis fidelibus Christi, tam clericis, quam laicis, in honore dei genitricis et virginis marie et Sancti petri et Sancti Eleutheri Episcopi et martiris, quem tunc de magdeburgk in patronum adduci concessimus et aliorum sanctorum multorum consecrauimus, Eciam Ecclesiam in villa Liezeka cum omnibus bonis eatenus ad vsus fratrum ibidem degencium ascriptis et priuilegio domini pape Innocencii Secundi et scripto Episcopi Wiggeri mei in dedicatione tunc cooperatori confirmate basilice nouiter dedicate articulando, sicut iustum est, banno auctoritate nobis a deo commisse (sic) iterum in vsum militancium pauperum Christi confirmauimus, preterea duas decimas integras excepta tertia parte, que parrochiano persoluitur presbitero, in duabus villis de bonis marchionis adelberti Turneburg pertinentibus scilicet et predele a fratre nostro wiggero Episcopo pro eterna remuneratione datas. Cetera patent in priuilegiis. (B. X, S. 71.)

Consecrata est Ecclesia supradicta anno dominice Incarnationis MCLV concurrente V., Epacta XXVI., Indictione III., quinto Idus septembris. Cartha supradicta ex priuilegiis est collecta, vt veritas elucidatur, per quem prouincia ista de gentilitate ad Christianitatem est conuersa, Qualiter wiggerus Brandenburgensis primus electus Episcopus, qui huius Ecclesie primus fuit fundator, Quod ad consecrandam Ecclesiam magdeburgensis Episcopus per Episcopum Brandenburgensem et marchionem adelbertum est inuitatus et multum rogatus, Et quod sub marchionis defensione aut custodia Ecclesia Liezeckenfis est constituta.

Post annorum transitum sepe nascitur questio preteritorum, si res ipsa non fuerit scribentis testimonio confirmata. Henricus itaque dictus de antwerpe, sub alurico preposito prior in Brandenburg, qualiter vrbs Brandenburg primum expulsis inde Sianis modo teneatur a Christianis et quod Sancti petri Ecclesia eiusdem vrbs fit filia Sancte marie in Liezeka, sicut cunctis legentibus in sequenti patet pagina, cum esset ephebus, dictauit ita scribens: Innumeris annorum circulis ab vrbe Brandenburg condita temporibus paganorum principum misere sub paganissimo euolutis, Henricus, qui selauice pribesclaus, Christiani nominis cultor, ex legitima parentele sue successione huius vrbs ac tocius terre adiacentis tandem deo annuente fortitus est principatam, In qua vrbe Idolum detestabile tribus capitibus honoratum a deceptis hominibus quasi pro deo celebrabatur. Princeps itaque henricus populum suum spurcissimo Idolatrie ritui deditum

summe detestans omnimodis ad deum conuertere studuit, Et cum non haberet heredem, marchionem adelbertum sui principatus instituit successorem, filiumque eius Ottonem de sacro Baptismatis fonte suscipiens totam Zcuham, terram videlicet meridiorem obule, in patrimonium ei tradidit. Procedente vero tempore multis sibi teutonicis principibus in amicitia fideliter copulatis, Idolatris repressis et latronibus aliquantulum extinctis, cum haberet requiem per circuitum, cum patriffa sua coniuge, optata pace deo deuote militauit. Illustris itaque Rex Henricus Ecclesie Beati petri apostolorum principis Canonicos ordinis premonstratensis in villa Liezeke constitutos videlicet Wiggerum, Walterum, Gerardum, Johannem, Fliquinum, Sigerum, Hilderadam, Moifen et Martinum, assumptis secum libris de Liezeka et preparamentis, calicibus, apparatu escarum et summa pecunie ad faciendum conuentum in Brandenburgk, auxilio et consilio, hortatu et opere domini Wiggeri Episcopi Brandenburgensis, fundatoris Ecclesie Beate Marie virginis in monte Liezeka, de villa Liezeka primum vocauit eosque In Ecclesia Sancti Godehardi in suburbio Brandenburg collocauit Ipsisque ad quotidianum victum et vestitum ex habundantia sua large predia tradidit.

Verum qui Rex erat insignia Regalia propter deum libenti animo postposuit et serinium reliquit Beati petri Imponendis diadema regni sui et vxoris sue ad nutum atque arbitrium domini wiggeri Episcopi diadecima (duodecimi?) suum Regale concessit, et supradicti Regis diadema adhuc In Liezeka vsque hodie cernitur. Cum iam vero senio confectus deficere inciperet, vxorem suam marchioni adelberto urbem Brandenburg post mortem suam promiserat, fideliter commonuit, porro febribus aliquamdiu correptus et pregrauatus fideliter, vt speramus, in domino obdormiuit. Vidua igitur ipsius non Immemor monitis et mallens, cum sciret populum terre ad colenda Idola pronum, teutonicis terram tradere, quam prophano Idolorum cultui vltra consentire, sapientibus vsa consiliis maritum suum iam triduo mortuum nullo sciente preter familiarissimos suos inhumatum obseruauit et marchionem adelbertum, quem sibi heredem instituerat, vt urbem suscepturus veniret, rem gestam Indicans aduocauit, qui festinans cum manu valida armatorum iuxta condictum veniens urbem Brandenburgk velut hereditaria successione possedit et prefati defuncti exequias multorum nobilium obsequio iuxta magnificentiam principis honorifice celebravit. Ideo marchio adelbertus libera rerum suarum disponendarum facultate potitus paganorum scelere latrocinii notatos et Immunditie Idolatrie infectos vrbe expulit ac bellicosos viros, teutonicis et sclanis, quibus plurimum confidebat, custodiendam commisit. Vbi autem huiusmodi fama, qua nullum malum velocius, in auribus Saxzonis, in polonia tunc principantis auunculi supradicti nobilis sepulti, perccepit, permaxime de morte nepotis sui doluit et quia proxima linea consanguinitatis defuncto iunctus erat, perpetuo se de vrbe exhereditatum considerans miserabiliter ingemuit. Verum tempore breui elapso inhabitantibus urbem pecunia corruptis proditam ab eis nocturno silentio cum magno exercitu polonorum referatis amicabiliter portis Castri intrauit et homines marchionis, qui urbem tradiderant,

in poloniam ducens simulatorie captiuauit. Quo audito marchio adelbertus, a Iuuentute sua In bello strenue exercitatus, quid facto opus esset, extemplo confiderauit et expeditionem edititius ope et industria domini Wichmanni In magdeburg tunc metropolitani et aliorum principum ac nobilium copiosum exercitum congregauit. et die condicto fortium pugnatorum vallatus auxilio ad urbem Brandenburg sibi Sackzone supplantatam quantotius ac tribus In locis circa eam diuidens longo tempore propter munitionem loci eam obsedit, Sed post hincinde sanguinis effusionem cum hii, qui In vrbe erant, cernerent se nimis angustiatus, nec posse euadere manus aduersantium, conditione firmata dextris sibi datis marchioni coacti reddiderunt.

Anno igitur dominice Incarnationis MCLVIII. III. Idus Juny predictus marchio diuina fauente clementia urbem Brandenburg victoriosissime recepit ac cum multo comitatu letus introiens erecto in eminentiori loco triumphali vexillo deo laudes, qui sibi victoriam de hostibus contulerat, merito perfoluit.

Wiggerus igitur XII. Brandenburgensis Episcopus, quondam Beate marie in magdeburg prepositus, obdormiuit feliciter in domino, vt speramus, anno gracie MCLVIII pridie Nonas Januarii, In eadem Ecclesia Beate marie virginis in Liezeka sepultus, hic sedit in Cathedra Episcopali annis XXI, mensibus quatuor, diebus XVII.

Fuit interea Liezeka In Claustro Beate Marie virginis bone Indolis Canonicus nomine wilmarus, qui ascendens de virtute in virtutem primum Scholarium eruditor, postea defuncto patre pie memorie Lamberto, huius Ecclesie preposito, digne factus est eius successor, Tandem diuina arca eum nichilominus agente prouidentia ibidem ab Ecclesie eiusdem fratribus et Canonicis libera iuris potestate in episcopum est electus. Hinc est, quod post receptionem supradicte urbis annis octo inde elapsis Wilmarus XIII. Brandenburgensis Episcopus omnimodis sedem Cathedralem exaltare et urbem contra Infidias Inimicorum munire desiderans prolixa deliberatione propria et coepiscoporum suorum necnon et adelberti marchionis filiorumque eius consilio Canonicos ordinis premonstratensis ab Ecclesia Sancti petri apostolorum principis in Lietzeka transmissos, qui In Ecclesia Sancti Godehardi in suburbio Brandenburg in diebus illis obedienter et religiose necnon conformiter matri sue Ecclesie Beate marie virginis in Liezeka degebant, vnde originem assumpserant, Cleri solemnem processionem populique prosecutionem in supradictam urbem ex consensu matris sue liezeken transponens in sedem Episcopii sui VI. Idus septembris satis prouide collocauit, eisque villas Gorzelitz, museltitz, Bukowe, Gorne, Rytz, vt boniuolos ad transmeandum faceret, contulit, quatenus eliminatis Idolorum spurcitiis deo laudes inibi incessanter agerentur, vbi antea per multa annorum milia inutiliter seruebatur. Eodem siquidem anno prefatus Episcopus wilmarus, bonum inceptam meliori fine consummare disponens, Basilicam Beati petri apostoli fundamento XXIII pedum supposito V. Idus Octobris in nomine domini nostri Jhesu Christi deuotus fundauit.

Explicit tractatus de vrbe Brandenburgk, qualiter de gentilitate ad Christianitatem conuersa est ac postmodum a Sackone, principe polonie, nocturno supplantata,

fed tandem a marchione adelberto diutina obfisione requisita. Wilmarus XIII. Brandenburgensis Episcopus, quondam prepositus Secundus, vt supradictum est, Sifridus domini adelberti filius marchionis, XIII. Brandenburgensis Episcopus, tempore Ottonis marchionis fratris sui, Balderamus XV. Brandenburgensis Episcopus, gloriose et beate marie virginis quondam in magdeburg prepositus, allexius XVI. Brandenburgensis Episcopus. Norbertus, Baldewinus, Siffridus, Gernandus, Rudeherus, Otto, Henricus, Geuehardus, Heidenricus, Theodericus, huius Ecclesie prepositus, Vulradus, Fridericus, Johannes, Henricus electus, Ludewicus de Neyndorff, Theodericus de Schulenburgk, Henningus de Bredaw, Stephanus, doleatoris filius. Hic fedit in Cathedra Episcopali annis XXXVIII. Pontifices supradicti multa bona exhibuerunt Ecclesie Liezeken tam In confirmatione priuilegiorum, quam in donatione bonorum, vt priuilegia testantur, anime eorum et anime omnium fidelium defunctorum requiescant in pace, amen. Theodericus de Stechaw, arnoldus Joachimus de Bredaw, Jheronimus Schultetus, Theodericus de Hardenberch, mathias de Jagaw, Juriam doctor, Joachimus, dux Munsterbergensis. — —

Hoc quoque opere precium visum est huic pagine inferere, quod in electione Episcopi post prepositum Brandenburgensem, qui primam in electione Episcopi vocem habet, secundam vocem habet prepositus in monte Lietzeka, deinde vtriusque Ecclesie Canonici libere eligant, Sicut iustitia mediante mos obtinuit omnium cathedralium Ecclesiarum, plebani vero sacerdotes rationabiliter et iuste eorum electioni debitum assensum exhibeant.

Anno dominice Incarnationis MCXL, Indictione tertia, Concurrente XIII, quarto nonas Septembris dedicatum est templum In antiqua villa Lietzeka a venerabili Brandenburgensis Ecclesie Episcopo wiggero In honore Beatorum petri, Bartholomei etc.